

Translated by Permission
Institute for Religious Research
1340 Monroe Ave. NW • Grand Rapids Michigan 49505 USA
Email: mail@irr.org
Internet: http://www.irr.org

Книга Мормона сьогодні

Уеслі П. Уолтерс

Церква Ісуса Христа Святих Останніх Днів була заснована на вченнях Книги Мормона, і дивовижна історія її перекладу Йосипом Смітом з золотих листів була центральним моментом у залученні мормонами нових людей. Але сьогодні, через багато років після тверджень про те, що Книга Мормона відновила фундаментальні істини християнства, чи продовжують лідери мормонів вірити у її вчення?

Книга Мормона і сучасне вчення мормонів

Книга Мормона, зокрема, вчить тому, що існує:

-тільки один Бог

-який є Дух і

-“незмінний від віку до віку” (Алма 11:26-31, 2 Нефій 31:21, Мормон 9:9-11; Мороній 7:22, 8:18).

Сучасне вчення мормонів, на відміну від неї, говорить, що:

-нашою планетою правлять три різні боги

-два з яких мають тіла, були колись людьми і

-заслужили право стати богами через вірність євангелії мормонів.

Тепер мормони вірять також, що існують мільйони й мільйони цих богів, кожен з яких заслужив свою божественність через вірність євангелії мормонів; а чоловіки-мормони й самі збираються стати богами, створювати і заселяти особисті світи разом зі своїми дружинами.

Адреса для листів:

Б-003

Центр Апологетичних Досліджень
01001 Київ • а/с В-92
E-mail: Ukraine@ApolResearch.org

Центр Апологетических Исследований
194044 Санкт-Петербург • а/я 954 • Россия
E-mail: Russia@ApolResearch.org

WEB-сторінка: <http://ApolResearch.org>

© 2000 Центр Апологетичних Досліджень

Цей матеріал можна розмножувати за умови, що він буде розповсюджуватися безкоштовно.

Йосип Сміт, який спершу диктував слова Книги Мормона, згодом відкинув її вчення про те, що Бог «незмінний від віку до віку» (Мороній 8:18). Незадовго до своєї смерті, як свідчать «Вчення Пророка Йосипа Сміта» (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*), він оголосив: «Ми уявили, що Бог був Богом вічно. Я спростую цю ідею... колись Він був, як і ми, людиною» (с. 345). Боги сучасних мормонів, таким чином, багаточисельні, не є духами і не є незмінними, як тому вчить Книга Мормона.

Більше того, Книга Мормона наполягає на тому, що все людство «повинно народитися знову», тобто люди повинні «перемінити своє плотське і пропаще життя», а інакше «вони ніяк не зможуть успадкувати Царство Боже». Вона каже, що людина повинна «стати новою істотою», «відродившись від Духа» і «зазнавши цієї великої переміни в серцях» (Мосія 27:24-28, Алма 5:14). Сьогоднішній мормонізм, на відміну від неї, підкреслює необхідність водного хрищення в церкві мормонів для отримання нового народження. «Ніхто не може народитися знову без хрищення». (Мак-Конки, *Mormon Doctrine*, с. 101). Проте у Книзі Мормона водне хрищення не вимагається для дітей і поган («тим, які знаходяться поза законом»), тому що таким воно нічого не дає» (Мороній 8:11-13, 20-22).

Крім того, Книга Мормона стверджує, що на людство чекає лише дві долі: вічне щастя чи вічне страждання. Ті, хто помирають, відкинувши Христа, отримують вічну муку, не маючи після смерті ніякого іншого шансу. Вони укинуться «до вогню, з якого ніхто не може більше повернутися» і «підуть у вготоване для них місце - озеро вогню і сірки» (3 Нефій 27:11-17, Мосія 3:24-27, 2 Нефій 28:22-23, Алма 34:32-35). На противагу їй, мормони сьогодні вірять, що практично кожен буде володіти якоюсь мірою слави, і навіть мертві можуть бути визволені з «в'язниці», якщо живі приймуть за них хрищення.

Таким чином, вчення Книги Мормона мають слабкий вплив на сучасні погляди мормонів. Тут варто було б обговорити й інші важливі зміни у вченні, які стосуються природи Бога, молитви, багатоженства, влади тощо, але наші можливості обмежені.

Твір дев'ятнадцятого століття?

У той час як керівництво мормонів приділяло недостатньо уваги богослов'ю Книги Мормона, дослідники цієї віри робили спроби використати

характерному для Нової Англії вигляді, і антимаасонські настрої, які існували там, де Сміт жив 1827 року, знайшли у Книзі своє відбиття.

Та ще красномовнішими є події життя Сміта, що вписані у контекст праці. Поїздка Мартіна Харріса до вчених у Нью-Йорк Сіті, щоб перевірити здібності Сміта як перекладача, знайшла прояв у Книзі Мормона після повернення Мартіна з поїздки. Сміт навіть додав «пророцтво» про самого себе і своє покликання бути перекладачем мормонських документів (2 Нефій 3:11-15). Як просто «проорокувати» після того, як все вже відбулося.

Остання риска

Понад усе Книгу мормонів дискредитує, мабуть, те, що вона плутає Старий Заповіт із Новим. Вона підкреслює, що до приходу Христа вірні дотримувалися Закону Мойсея (2 Нефій 5:10, 25:23-25, 20, Алма 30:3), що вони також будували церкви, проповідували й здійснювали християнське служіння та виявляли обізнаність у вченнях і подіях Нового Заповіту (2 Нефій 9:24, Мосія 18:17). Поступове об'явлення богословських тем, таке очевидне у Біблії, абсолютно відсутнє у Книзі Мормона.

У Біблії Старий Заповіт відмінений, щоб встановити Новий (Євр. 10:9). Книга Мормона чинить всупереч божественному зразку і змішує заповіді та їх установи. До цього Книга Мормона додає мову протестантського ривайвалізму та ідеї, які ходили в часи Сміта. Все це надає Книзі Мормона великої «ясності» у порівнянні з Біблією в очах того, хто мало знайомий з Божими Святими Писаннями.

Однак уважне вивчення цієї книги, від богослов'я якої церква мормонів багато в чому відмовилася, показує, що насправді вона є твором ранньоамериканської художньої літератури. Вона створювалася для того, щоб, за допомогою численних запозичень з Біблії та сучасних їй матеріалів, мати потужний вплив на парафіян церков того часу.

Проте уважне вивчення показує, що Книга Мормона ні в якому відношенні не є справжнім Словом Божим.

хто “могутніший за мене” (1 Нефій 10:8 / Лука 3:16), “і я негідний розв’язати ремінця від узуття Його” (1 Нефій 10:8 / Іван 1:27). Подібним же чином, буде “одна отара й один Пастир” (1 Нефій 22:25 / Іван 10:16) та “одна віра і одне хрищення” (Мосія 18:21; Ефесян 4:5).

Більше того, життя та служіння Алми в старозаповітній частині Книги Мормона – це фактично копія життя Апостола Павла. З його вуст виходять типово Павлові вислови: “віра, надія і милосердя” (Алма 7:24; 1 Кор. 13:13), “без Бога у світі” (Алма 41:11; Ефесян 2:12) тощо.

Суперечності з Біблією

Ті, хто вірять у Книгу Мормона, намагалися обґрунтувати ці анахронізми, стверджуючи, що при перекладі, у випадку, коли фраза була достатньо близькою до фрази з англійської Біблії, Сміт просто використовував знайому Біблійну фразу. Це припущення не пояснює того, що використані не лише фрази з Нового Заповіту, але у багатьох випадках вжиті й навіть розвинуті новозаповітні тлумачення старозаповітніх фактів.

Наприклад, новозаповітнє тлумачення Мелхиседека як образу Сина Божого включене у старозаповітню частину Книги Мормона і розвинене в цілий чин священників “за чином Сина Його” і до цього ще додається пояснення, чому Мелхиседек був названий “Царем праведності” і “Царем миру” (Алма 1:13, Євр. 7:2). Таким чином, новозаповітній матеріал став складовою частиною самої Книги Мормона. Не лише випадкові фрази, але й поняття Нового Заповіту були перенесені у старозаповітню частину Книги Мормона. В результаті, такого поступового об’явлення вчення, як у Біблії, не виходить. Християнство відоме в повному обсязі вже в часи Вавилонської вежі.

Більше того, Книга Мормона час від часу припускається грубих помилок у використанні біблійного матеріалу. Перефразовані Петром (Дії 3:22) слова Мойсея (Повторення Закону 18:15-18) помилково приписуються самому Мойсею (1 Нефій 22:20). Таким чином, слова Петра якимось чином процитовані за сотні років до того, як була написана книга Дій і до того, як Петро взагалі промовив їх. Крім цього, слова Малахії 4:1 з’явилися у 1 Нефій 22:15 за сто років до того, як Малахія їх написав.

У другій частині свого дослідження Меркердт вказує на сучасні матеріали, що увійшли до Книги Мормона. Американський патріотизм, в його

американську археологію, щоб надати книзі вигляд справжньої старовини. Їх зусилля були настільки старанними, що Смітсонівський Інститут Археології у Вашингтоні визнав за необхідне спростувати твердження, що Книга Мормона коли-небудь використовувалася в його археологічних дослідженнях.

Спроби мормонів представити Книгу Мормона як стародавній твір більше ніж врівноважуються фактами, кількість яких невпинно зростає і які свідчать про те, що насправді ця книга - художній твір дев’ятнадцятого століття. Два важливих дослідження підкреслюють цю її людську природу.

Знахідки одного з керівників церкви

Першою є два рукописи, написані близько 1922 року одним із керівників й апологетів мормонів Брігемом Х. Робертсом. Дивно бачити, як цей захисник віри мормонів невтомно доводить, що Йосип Сміт цілком міг і сам бути автором Книги Мормона. Зараз сім’я Робертса дозволила серйозно вивчити ці два рукописи, якими вона володіла від дня його смерті 1933 року. Рукописи були опубліковані мормонськими вченими під назвою “Дослідження Книги Мормона” (*Studies of the Book of Mormon*, University of Illinois Press, 1985).

У своєму 375-сторінковому дослідженні Робертс зробив чотири головні висновки. У першому рукописі “Труднощі з Книгою Мормона” (*Book of Mormon Difficulties*) він відзначає, що розповідь книги про давніх жителів Америки суперечить тому, що відомо про них із останніх археологічних досліджень. Книга Мормона зображує їхню культуру на рівні залізного віку, тоді як археологія свідчить, що до часу приходу білих людей вона досягла лише рівня кам’яного віку (*Studies*, с. 107-102).

Ситуація, як він виявив, ще більше ускладнюється заявою Книги Мормона, що перші поселенці прибули у новий світ тоді, коли він ще був незаселений. Іаредійці прибули “в ту її частину, де людина ніколи не бувала” (Ефер 2:5) і повністю винищили одне одного. Подібним чином і нефійці прибули в землю “огорожену від інших народів” (2 Нефій 1:9-11). Оскільки прибуття останніх датється приблизно 600 р. до н. е., то залишається недостатньо часу для розвитку 169 відомих нам мовних груп, кожна з яких має в своєму числі й діалекти. Робертс зізнався, що у нього немає пояснення таким суперечностям. “Останні визнані авторитетами письменники, - говорить

він, – не залишають нам, наскільки я зараз бачу, ніякого ґрунту для апеляцій чи захисту – нові пізнання, схоже, виступають проти нас” (*Studies*, с. 143). До сьогоднішнього дня археологія не знайшла нічого, що спростовувало б відкриття Робертса.

Показавши, що книга розходиться з останнім словом науки, Робертс у своєму другому рукописі “Дослідження Книги Мормона” (*Book of Mormon Study*) вказує, що книга узгоджується із “загальновідомими” повір’ями дев’ятнадцятого століття про американських аборигенів. Ця узгодженість поширюється навіть на помилковий погляд про те, що індієці пішли від “загублених колін” Ізраїлю, і що колись вони були високоцивілізованими.

“Загальновідомі повір’я” були вдало зібрані до книги, “майже довідника”, преподобним Етаном Смітом. Друге, розширене видання цієї праці (*View of the Hebrews*) вийшло у світ за п’ять років до публікації Книги Мормона. Крім того, вона видавалася у тому ж маленькому містечку, де жив Олівер Каудері. Каудері був двоюрідним братом Йосипа Сміта-молодшого і його помічником у створенні Книги Мормона. У своєму аналізі обсягом близько 100 сторінок Робертс показує, що книга Етана Сміта практично містить у собі “проект” Книги Мормона (*Studies*, с. 240, 151-242).

Обидві книги представляють американських туземців євреями, які прийшли сюди зі Старого Світу. Обидві стверджують, що від цивілізованої групи відкололася якась частина, яка опустилася до варварського стану. Варварська частина протягом довгих жахливих війн повністю винищила цивілізовану. Обидві книги приписують цивілізованій гілці культуру залізного віку. Обидві стверджують, що ці переселенці в Новий Світ колись володіли “Божою Книгою”, розумінням Євангелії, і що їх відвідав світлий месіанський посланець. Обидві кажуть, що американські язичники були виділені через пророцтво для проповіді Євангелії індієцям - залишкам тих давніх американських євреїв. Робертс знову й знову запитує про ці та інші виявлені ним паралелі: “Чи можуть настільки чисельні й вражаючі моменти схожості й зіткнення, що примушують замислитись, бути простим збігом?” (*Studies*, с. 242).

У третьому висновку Робертс встановлює (користуючись виключно мормонськими джерелами) той факт, що Йосип Сміт мав досить сильну

уяву, щоб створити Книгу Мормона. Він описує фантазію Йосипа Сміта таким чином: “так само сильна й різноманітна, як фантазія Шекспіра, і так само непоясненна, як фантазія англійських бардів” (*Studies*, с. 244).

Робертс завершує свої висновки про людське походження Книги Мормона 115-сторінковим дослідженням помилок, які є наслідком нерозвиненого, хоча й талановитого розуму Йосипа Сміта. Робертс вказує на неможливість триденного переходу Легія з Єрусалиму до берегів Червоного моря – 170 миль пішки, з жінками й дітьми. Він згадує їх прибуття до Америки - землі, “відмежованої від інших народів” - де вони незрозумілим чином знаходять домашніх тварин – “корову і бика (слово означає кастрованого бика), віслюка, коня, козу і дику козу” (1 Нефій 18:25). Робертс знаходить дилетантське відтворення старих сюжетів; змінюється лише герой. Книга, відзначає він, намагається перевершити чудеса Біблії й малює ряд неймовірних баталій. У даному випадку 2060 юнаків вели війни протягом 4-5 років, і жоден з них не був убитий (Алма 56-58). Це примушує Робертса запитати: “Чи істинна ця історія... чи це казка, винайдена незрілим розумом, що не усвідомлює, якому випробуванню він піддав людську довірливість проханням прийняти цю розповідь за важливу історію?” (*Studies*, с. 283).

Це запитання, очевидно, не потребує відповіді. Робертс також вказує на типовість ривайвалізму часів Сміта яскравих проявів релігійного екстазу, які знов і знов зустрічаються у Книзі Мормона. На цьому місці рукопис Робертса уривається, але не раніше, ніж ми усвідомлюємо, як міцно зміст і стиль Книги Мормона пов’язані з культурою свого часу.

Запозичення з Біблії Короля Якова

У своїх дослідженнях Х.Майкл Меркердт, чітко слідуючи за аналізом Робертса, показує на основі дуже чітких фактів, що при написанні Книги Мормона використовувалася Біблія Короля Якова.

Меркердт показує, що та частина Книги Мормона, яка нібито була написана за часів Старого Заповіту, буквально переповнена фразами й цитатами з Нового Заповіту Біблії Короля Якова (він наводить 200 прикладів). Навіть “пророцтва” в старозаповітній частині Книги часто даються в тій редакції, в якій вони згадані при їх виконанні у Новому Заповіті. Іван Христитель, наприклад, за пророцтвом, повинен прийти й приготувати шлях для Того,